

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.02.2002, sp. zn. 20 Cdo 1897/2001, ECLI:CZ:NS:2002:20.CDO.1897.2001.1

Číslo: 63/2002

Právní věta:

Má-li plátce mzdy povinného sídlo na území České republiky, je k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí vydaného soudem Slovenské republiky dána pravomoc soudu České republiky, i když povinný i nezletilý oprávněný mají bydliště na území Slovenské republiky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2002

Spisová značka: 20 Cdo 1897/2001

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 7 předpisu č. 209/1993Sb.
§ 7 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d p r o P r a h u 1 0 u s n e s e n í m z e d n e 2 1 . 8 . 1 9 9 9 z a s t a v í l ř í z e n í o v ý k o n r o z h o d n u t í k v y m o ž e n í v ý ž í v n ě h o s o d ů v o d n ě n í m , ž e k n a ř í z e n í a p r o v e d e n í v ý k o n u r o z h o d n u t í j e d á n a p ř í s l u š n o s t , a t e d y i p r a v o m o c O k r e s n í h o s o u d u v R o ž ň a v ě , v j e h o ž o b v o d u o p r á v n ě n ý b y d l í ; p r o t o ž e j d e o ú z e m í c i z í h o s t á t u , p o d l e o b v o d n í h o s o u d u „ n e p ř í p a d á v ú v a h u p o s t o u p e n í s p i s u v e s m y s l u u s t a n o v e n í § 1 0 5 o d s t . 2 o . s . ř . “ P ř í s l u š n o s t , a t e d y a n i p r a v o m o c s o u d ů Č e s k é r e p u b l i k y p o d l e t o h o t o s o u d u n e z a k l á d á a n i s k u t e č n o s t , ž e p o v i n n ý – k t e r ý m á b y d l i š t ě n a ú z e m í S l o v e n s k é r e p u b l i k y – m á v o b v o d u t o h o t o s o u d u p r a c o v i š t ě , r e s p . ž e s e z d e n a l é z á s í d l o j e h o p l á t c e m z d y .

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 2 7 . 9 . 2 0 0 0 – p o t é , c o d o s p ě l k z á v ě r u , ž e n e n í - l i v z h l e d e m k b y d l i š t ě n e z l e t í l ě h o o p r á v n ě n ě h o d á n a m í s t n í p ř í s l u š n o s t s o u d ů Č e s k é r e p u b l i k y , n e n í d á n a a n i j e j i c h p r a v o m o c a „ n e l z e p r o t o p o s t u p o v a t a n i p o d l e § 1 1 o d s t . 3 o . s . ř . “ , a ž e j e t e d y n u t n o p r o t e n t o n e o d s t r a n i t e l n ý n e d o s t a t e k p o d m í n k y ř í z e n í s p o č í v a j í c í v n e d o s t a t k u p r a v o m o c i s o u d u ř í z e n í z a s t a v í t – u s n e s e n í o b v o d n í h o s o u d u p o t v r d í l .

Ve včasném dovolání oprávněný (zastoupen opatrovníkem, za nějž jednal jeho zaměstnanec s právníckým vzděláním) namítá – posouzeno podle obsahu – nesprávné právní posouzení věci podle

ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jež spatřuje v nesprávné aplikaci ustanovení § 252 odst. 4 tohoto předpisu. Pravomoc soudů České republiky podle jeho názoru vyplývá již z článku 25 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (dále jen „Smlouva“), stanovícího vzájemnou uznatelnost a vykonatelnost rozhodnutí o výživném, jakož i z článku 4 a následujících Haagské Úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti. Oprávněný dále dovodil, že „... na plátce mzdy povinného ... se nevztahuje pravomoc slovenského soudu ...“, takže by „... při postupu stanoveném odvolacím soudem nebyl schopen domoci se svého práva na uspokojení pohledávky“, a konečně vyjádřil názor, že „... namíste je postupovat podle ustanovení § 11 odst. 3 o. s. ř.“

Podle části dvanácté (Přechodná a závěrečná ustanovení), hlavy I (Přechodná ustanovení k části první), bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Jelikož napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 27. 9. 2000, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném před novelizací provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., tj. účinném do dne 31. 12. 2000.

Dovolání (přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. d/ o. s. ř.) je důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Protože vady vyjmenované v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud podle ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. povinen přihlédnout z úřední povinnosti, v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je předmětem dovolacího přezkumu správnost právního závěru odvolacího soudu o nedostatku pravomoci soudu České republiky k nařízení výkonu rozhodnutí (v daném případě srážkami ze mzdy povinného k vymožení výživného pro nezletilého oprávněného).

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu - sice správně určenou - nesprávně vyložil, případně ji nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy učinil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků). I když se právní normou rozumí především norma hmotného práva, může být uplatněním dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. namítáno (jak tomu je v souzené věci) nesprávné posouzení věci z hlediska předpisů práva procesního.

Odvolací soud své rozhodnutí, jímž řízení zastavil pro nedostatek pravomoci soudů České republiky, vyvodil pouze (a jedině) z předchozího závěru o neexistenci příslušného soudu. Otázku, zda tu je takový soud, přitom posuzoval výlučně z hlediska ustanovení § 252 odst. 4 o. s. ř. V souzené věci však jde o případ, kdy je nutno aplikovat právní předpis, který je ve vztahu k občanskému soudnímu řádu předpisem speciálním (a také předpisem majícím povahu předpisu tzv. kolizního, tj. určujícího /kromě jiného/ pravomoc soudů které ze smluvních stran je dána, hmotným právem které smluvní strany se řídí jednotlivé právní instituty apod.). Tímto předpisem je dvoustranná Smlouva (viz výše), jež ve svém ustanovení článku 24 odst. 1 pro účely výkonu rozhodnutí pojem „příslušný soud“

nepoužívá ve smyslu stejném jako ustanovení § 252 odst. 4 o. s. ř. (tedy ve smyslu příslušnosti místní), nýbrž jako „příslušný soud smluvní strany“ (tj. státu) „na jejímž území se má rozhodnutí vykonat.“ Z uvedeného vyplývá, že - na rozdíl od řízení nalézacího, kde (obecně) platí, že pravomoc je dána, je-li dána, a to jakákoli, místní příslušnost (srov. § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním) - pro řízení vykonávací je naopak pravomoc upravena (v souzené věci dvoustrannou mezistátní smlouvou) přímo, tedy bez ohledu na to, zda existuje (podle procesního práva státu, jehož jurisdikci procesní soud vykonává /lex fori/, v daném případě podle občanského soudního řádu) místně příslušný soud. Na uvedeném přitom nic nemůže změnit ani to, že ve Smlouvě není použito pojmu „pravomoc“; z povahy věci totiž plyne, že Smlouva za soud s pravomocí rozhodnout o exekuci považuje právě soud (u něhož, jak zdůrazňuje, „přímo“, se návrh na výkon rozhodnutí podává) té smluvní strany, na jejímž území se má rozhodnutí uznat a vykonat (kterýžto posléze uvedený pojem nelze vyložit jinak, než že se má výkon rozhodnutí nařídit a provést).

Protože v daném případě jde o výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, je zjevné, že - je-li mzda povinnému vyplácena na území České republiky - bude soudem příslušným podle článku 24 odst. 1 Smlouvy, a tedy i pravomocným, soud České republiky.

Výjimku z obecné zásady stanovené v článku 24 Smlouvy nepředstavuje ani ustanovení jejího článku 25, podle něhož se pravomocná a vykonatelná rozhodnutí o vyživovací povinnosti, která vydaly justiční orgány jedné smluvní strany, jakož i jimi schválené smíry v těchto věcech, uznávají a vykonávají na území druhé smluvní strany v souladu z Haagskou Úmluvou o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti ze dne 2. 10. 1973.

Podle článku 4 této Úmluvy, uveřejněné vyhláškou ministra zahraničních věcí ze dne 23. 8. 1976, č. 132/1976 Sb., totiž bude rozhodnutí vydané ve smluvním státě uznáno nebo vykonáno v jiném státě, bylo-li vydáno orgánem příslušným podle článku 7 nebo 8 (bod 1.), a nemůže-li již být ve státě, v němž bylo vydáno, napadeno řádným oprávněným prostředkem (bod 2.). Orgánem státu, v němž bylo rozhodnutí vydáno (článek 7 Úmluvy), je v daném případě Okresní soud v Rožňavě, tedy ve Slovenské republice, tudíž ve státě, v němž měl (přínejmenším) nezletilý oprávněný své bydliště (bod 1. článku 7 Úmluvy).

Právní posouzení věci odvolacím soudem, jestliže ten otázku pravomoci posoudil jinak, je nesprávné. Protože na tomto posouzení věci napadené rozhodnutí spočívá, Nejvyšší soud je bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) podle § 243b odst. 1, věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Jelikož důvody zrušení rozhodnutí odvolacího soudu platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil i je a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).